

УДК 37.016
ББК 74.263
П56

Пономаренко Л. В.

П56 Літературне читання. 3 клас. II семестр (за підручником О. Н. Хорошковської, Г. І. Охоти). — Х. : Вид. група «Основа», 2014. — 104, [1] с. — (Серія «Початкова школа. Мій конспект»).

ISBN 978-617-00-2008-6.

Посібник містить орієнтовне календарне планування та розробки уроків літературного читання в 3 класі (II семестр) для шкіл з російською мовою навчання, складені відповідно до вимог нової навчальної програми (К. : Видавничий дім «Освіта», 2012) за підручником О. Н. Хорошковської, Г. І. Охоти (К. : Видавництво «Освіта», 2013).

Задля зручності використання всі розробки розміщені на відривних аркушах. Поля для записів дозволяють творчому вчителю, користуючись запропонованим у посібнику матеріалом, скласти власні плани-конспекти уроків курсу.

Для вчителів початкової школи.

УДК 37.016

ББК 74.263

Навчальне видання

Серія «Початкова школа. Мій конспект»

ПОНОМАРЕНКО Лариса Василівна

ЛІТЕРАТУРНЕ ЧИТАННЯ.

3 КЛАС. II СЕМЕСТР

(за підручником О. Н. Хорошковської,
Г. І. Охоти)

Головний редактор *Ю. Є. Бардакова*

Редактор *О. В. Грабар*

Відповідальний за видання *Ю. М. Афанасенко*

Технічний редактор *О. В. Лебедєва*

Коректор *О. М. Журенко*

Підписано до друку 14.01.2014. Формат 84×108/16.

Папір газет. Друк офсет. Гарнітура Шкільна.

Ум. друк. арк. 10,92. Замовлення № 14-01/20-05.

ТОВ «Видавнича група «Основа»

61001, м. Харків, вул. Плеханівська, 66

тел. (057) 731-96-33

e-mail: office@osnova.com.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ДК № 2911 від 25.07.2007 р.

ISBN 978-617-00-2008-6

© Пономаренко Л. В., 2013

© ТОВ «Видавнича група «Основа»», 2014

ЗМІСТ

Орієнтовне календарне планування	4
Твори українських письменників і народні твори (продовження)	5
Урок 35. Колядки на Різдво	5
Урок 36. На щастя, на здоров'я, на Новий рік	9
Урок 37. Казка про січень. Пряля. <i>Ліна Костенко</i>	11
Урок 38. Сніжинки. <i>Платон Воронько</i> . Срібні дерева. <i>Леонід Первомайський</i> . Хлопчик і сніжинка. <i>Василь Сухомлинський</i>	13
Урок 39. Їхала зима. <i>Петро Бондарчук</i>	17
Урок 40. Як не любити зими сніжно-синьої. <i>Максим Рильський</i> . Снігова казка. <i>Тамара Коломієць</i> . <i>Ходить баба снігова</i> . <i>Євген Гуцало</i>	21
Урок 41. Омелюхи. <i>За Світланою Колядою</i>	23
Урок 42. Чого лютий лютим зветься. <i>Василь Скуратівський</i> . Лютий. <i>Оксана Сенатович</i>	27
Урок 43. Лісові розмови. <i>Юрій Старостенко</i>	31
Урок 44. Коли зима зустрічається з весною. <i>За Галиною Бондаренко</i> . Зима і весна. <i>Спиридон Черкасенко</i>	33
Урок 45. Зайці. <i>Євген Гуцало</i> . Баба Віхола. <i>Ліна Костенко</i>	37
Урок 46. Зимова пригода. <i>За Іваном Бондарчуком</i>	39
Урок 47. Перевір себе. Урок позакласного читання	41
Урок 48. Одвічні цінності	43
Урок 49. Мій дідусь. <i>Михайло Стельмах</i>	45
Урок 50. Мудрі поради. <i>Олександр Моторний</i> . Батьківські поради (з народного)	49
Урок 51. Ой, весна, весна, днем красна!	51
Урок 52. Твори Тараса Григоровича Шевченка	53
Урок 53. Як Тарас учився в школі. <i>За Оксаною Іваненко</i> . Прочитай на канікулах	57
Урок 54. Вже повсюди йде весна	59
Урок 55. День блакитної весни. <i>Сергій Носань</i> . Верба. <i>Катерина Перелісна</i>	63
Урок 56. Весна красна (українська народна пісня). Журавлі-веселики. <i>За Василем Чухлібом</i>	65
Урок 57. Улюблений дитячий поет — Анатолій Костецький	67
Урок 58. Веснянки. <i>За Василем Скуратівським</i>	69
Урок 59. Розвиток мовлення. Розповідаємо за малюнком. Складання розповіді «Вже повсюди йде весна»	73
Урок 60. Край, у якому ти живеш	77
Урок 61. Київ — столиця України. <i>Ольга Хорошковська</i>	79
Урок 62. Державні символи України	81
Уроки 63–64. Народні цінності	85
Урок 65. Як вірш став піснею. <i>Ольга Хорошковська</i> . Чом, чом, чом, о земле ти моя... <i>Віра Лебедова</i>	89
Урок 66. Плавуча батарея. <i>За Семеном Алексєєвим</i> . Пам'ятник. <i>Микола Упеник</i>	91
Урок 67. Моя мама. <i>Дмитро Ткач</i> . Мама. <i>Варвара Гринько</i>	93
Урок 68. Ліна Костенко — улюблена письменниця українського народу	95
Урок 69. Сонце, Сонечко та Соняшник. <i>Ірина Прокопенко</i> . Дорожчої нема. <i>Олесь Лупій</i>	97
Урок 70. Свято книги	101
Література	105

ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНЕ ПЛАНУВАННЯ

№ з/п	Тема	Дата
Твори українських письменників і народні твори (продовження)		
35	Колядки на Різдво	
36	На щастя, на здоров'я, на Новий рік	
37	Казка про січень. Пряля. <i>Ліна Костенко</i>	
38	Сніжинки. <i>Платон Воронько</i> . Срібні дерева. <i>Леонід Первомайський</i> . Хлопчик і сніжинка. <i>Василь Сухомлинський</i>	
39	Їхала зима. <i>Петро Бондарчук</i>	
40	Як не любити зими сніжно-синьої. <i>Максим Рильський</i> . Снігова казка. <i>Тамара Коломієць</i> . Ходить баба снігова. <i>Євген Гуцало</i>	
41	Омелюхи. <i>За Світланою Колядою</i>	
42	Чого лютий лютим зветься. <i>Василь Скуратівський</i> . Лютий. <i>Оксана Сенатович</i>	
43	Лісові розмови. <i>Юрій Старостенко</i>	
44	Коли зима зустрічається з весною. <i>За Галиною Бондаренко</i> . Зима і весна. <i>Спиридон Черкасенко</i>	
45	Зайці. <i>Євген Гуцало</i> . Баба Віхола. <i>Ліна Костенко</i>	
46	Зимова пригода. <i>За Іваном Бондарчуком</i>	
47	Перевір себе. Урок позакласного читання	
48	Одвічні цінності	
49	Мій дідусь. <i>Михайло Стельмах</i>	
50	Мудрі поради. <i>Олександр Моторний</i> . Батьківські поради (з народного)	
51	Ой, весна, весна, днем красна!	
52	Твори Тараса Григоровича Шевченка	
53	Як Тарас учився в школі. <i>За Оксаною Іваненко</i> . Прочитай на канікулах	
54	Вже повсюди йде весна	
55	День блакитної весни. <i>Сергій Носань</i> . Верба. <i>Катерина Перелісна</i>	
56	Весна красна (українська народна пісня). Журавлі-веселики. <i>За Василем Чухлібом</i>	
57	Улюблений дитячий поет — Анатолій Костецький	
58	Веснянки. <i>За Василем Скуратівським</i>	
59	Розвиток мовлення. Розповідаємо за малюнком. Складання розповіді «Вже повсюди йде весна»	
60	Край, у якому ти живеш	
61	Київ — столиця України. <i>Ольга Хорошковська</i>	
62	Державні символи України	
63–64	Народні цінності	
65	Як вірш став піснею. <i>Ольга Хорошковська</i> . Чом, чом, чом, о земле ти моя... <i>Віра Лебедова</i>	
66	Плавуча батарея. <i>За Семеном Алексєєвим</i> . Пам'ятник. <i>Микола Упенник</i>	
67	Моя мама. <i>Дмитро Ткач</i> . Мама. <i>Варвара Гринько</i>	
68	Ліна Костенко — улюблена письменниця українського народу	
69	Сонце, Сонечко та Соняшник. <i>Ірина Прокопенко</i> . Дорожчої нема. <i>Олесь Лупій</i>	
70	Свято книги	

ТВОРИ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ І НАРОДНІ ТВОРИ (продовження)

Дата _____

Клас _____

Урок 35. КОЛЯДКИ НА РІЗДВО

Матеріал до уроку. На колядку. *Варвара Гринько*. Колядка. *Наталія Любиченко*. Щедрий вечір. *Софійка Козут*.

Мета: розширити знання учнів щодо української обрядовості; ознайомити із традиціями святкування Різдва, колядування, щедрування; навчати спостерігати, як у віршованих творах зображено святкування традиційних свят українського народу; викликати в учнів інтерес до традицій українського народу у відзначенні Різдва; розвивати мовлення, спостережливість, пам'ять, допитливість учнів, бажання пізнавати народні традиції; розвивати комунікативні якості (*театралізація колядок*); виховувати любов і повагу до народних звичаїв.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. ВПРАВИ НА РОЗВИТОК НАВИЧОК ЧИТАННЯ

1. Розчитування (за таблицею складів)

2. Гра «Блискавка»

— Діти, постарайтеся запам'ятати, слова подані на дошці. Увага! Читайте!

Слова для гри: зима, сніг, діти, санчата, зорі, мороз, небо, іній.

— Які слова запам'ятали?

3. Гра «Знайди “зайве” слово» (вправа на вдосконалення техніки читання)

— Діти, прочитайте слова і виключіть «зайве» слово.

Слова на картках: колядники, колядка, обряд, щедрівка, Святий вечір, Різдво, літо, щедрувати.

— Чому це слово «зайве»?

III. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Діти, кожна країна і кожен народ має свої традиції. Наша країна Україна дуже багата цікавими звичаями, святами. Пригадайте, які народні свята відзначають у вашій родині взимку?

— З давніх-давен люди святкують Різдво. Сьогодні ми ознайомимося із обрядами нашого народу, поговоримо про те, як зустрічали колись Різдво в Україні, як колядували, як щедрували.

Тема нашого уроку: «Колядки на Різдво».

IV. ПІДГОТОВЧА РОБОТА ДО СПРИЙМАННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Розповідь учителя

— Вечір перед Різдрвом (6 січня) називається Святвечором. Саме у Святвечір готували 12 священних страв без м'яса та молочних продуктів. Коли заходило сонце, господар з горища приносив першого снопа «Дідуха», якого приготували під час перших жнив. Мати з дочками накривали на стіл. Під скатертину та під стіл клали соломку. «Дідуха» ставили на покуті. На стіл клали: часник, щоб злі сили не приступали; зерно, щоб урожай був гарний; гроші, щоб у хаті тримались. Увечері збиралися колядники та йшли колядувати.

(«Дідух» — це сніп, який ставили за старим звичаєм у кутку хати перед Різдрвом.)

2. Гра «Мозковий штурм»

— Хто ж такі колядники? (Відповіді дітей.)

3. Розповідь учителя

— Маленькі колядники — це хлопчики та дівчата, які перевдягалися в незвичайні костюми. Вони ходили вулицею, заходили до кожної хати, співали колядки, зичили щастя, здоров'я, прибутку, довгого віку. У руках вони несли яскраву зірку. Зірка їм світила, щоб колядники не збилися з путі, бо несли вони людям радісну звістку. Вони брали із собою дзвоник, торбу на гостинці, скриньку на гроші. За це господарі нагороджували колядників за їхні старання цукерками, печивом, грішми.

V. СПРИЙМАННЯ Й УСВІДОМЛЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ. РОЗВИТОК МОВЛЕННЕВИХ УМІНЬ І НАВИЧОК

1. Робота за підручником (с. 83)

— Прочитаймо за підручником, що таке колядки.

2. Опрацювання віршів Варвари Гринько «На колядку»; Наталі Любиченко «Колядка» (с. 82–83)

- Читання вчителем.
- Читання учнями (*мовчазне*).
- Виразне читання окремими учнями.
- Читання «буксиром».

3. Бесіда

— Бувають свята, коли дозволено ходити по хатах тільки дівчатам. Що це за свято? (*Щедрий вечір*.) А зі звичаєм щедрувати ви ознайомитесь, прочитавши наступного вірша.

4. Самостійне читання вірша Софійки Когут «Щедрий вечір» (с. 83)

— Вечір напередодні Нового року (*13 січня*) — це Щедрий вечір. За християнським календарем, це день преподобної Меланії. Дівчата групами чи поодиноці приходили до односельців, щоб защедрувати. Щедрувальники вітали господарів зі святом, бажали їм щастя, здоров'я та достатку в новому році. За це вони отримували гостинці.

5. Бесіда

— Що ви дізналися про Щедрий вечір з вірша?

— Чи знаєте ви, як святкують Щедрий вечір?

— Якщо ні, розпитайте дорослих.

6. Виразне читання вірша Софійки Когут «Щедрий вечір»

7. Повторне читання віршів учнями

— Прочитайте вірші самостійно і поставте до них запитання своєму сусідові.

8. Фізкультхвилинка

VI. УЗАГАЛЬНЕННЯ ВИВЧЕНОГО МАТЕРІАЛУ

— Яким почуттям сповнені вірші? З чого це видно?

1. Інсценізація колядок. Робота в групах

ДЗВОНАР

Коляда, коляда,
Відчиняйте ворота.
В дім колядники зайдуть
І добробут принесуть.

А хто воріт не відчиняє,
Того біда спіткає.

1-ша група колядників

Мир і спокій цьому дому,
Тут немає місця злomu.
Добрі маємо новини
Для старого і дитини.
Слава Богу, добрі люди,
Хай добро із вами буде.
Весь світ нині звеселився,
Бо син Божий народився.

2-га група колядників

Я — маленький козачок,
Є у мене кожушок,
Я іду колядувати,
Собі гроші заробляти.
Коляд, коляд, колядниця,
Добра з медом паляниця,
А без меду не така,
Дайте, дядьку, п'ятака,
А ви, тітко, гроші,
Щоб були хороші.

2. Робота над виразністю читання віршів. Читання колядок

Вправа «Читання-виклик»

Один учень читає два рядки колядки, викликає наступного учня.

VII. ПІДСУМОК УРОКУ

Технологія «Мікрофон»

- З якими українськими звичаями ви познайомилися на уроці?
- Чи подобаються вам народні звичаї?
- Яке народне зимове свято найбільше подобається?
- Яке зимове свято нещодавно відзначали?
- Яка лісова красуня приходила до вас у гості? (*Ялинка*)
- Чи варто для кількадечного задоволення рубати ялинку?
- Як треба ставитися до природи взимку?

Спасибі всім, хто працював:
Актором був,
Вірші читав,
Хто нам у всьому помагав.
За роботу — по заслuzі!
Щиро дякую вам, друзі.

VIII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

Вивчити колядки напам'ять.

1. Інсценізація щедрівок. Робота в групах

Діти одягаються у костюми, беруть Різдвяну зірку і співають вивчені щедрівки.

- Ой, господар, господарочку,
Пусти в хату Маланочку,
Маланочка чисто ходить,
Нічого в хаті не пошкодить.
Як пошкодить, то помие,
Їсти зварить та й накриє.
Добрий вечір!
- Щедрик добрий,
Я не згірший,
Дайте млинця,
Котрий більший!
Що щедрушка,
То пампушка,
Що й щедреник,
То й вареник.
- Щедрик на бедрик,
Дайте вареник.
Мати казала,
Щоб дали сала.
Батько сварився,
Щоб не барився.
Та давайте хутчій,
Побіжимо шпарчій.
Бо короткі свитки
Нам померзнуть литки.
- Ми щедруем і співаєм під вікном.
Щастя, долі вам бажаєм всім гуртом.
Хай квітують ваші ниви золоті,
Щоб життя було щасливе в майбутті.

2. Робота над виразністю читання вірша «Щедрик-ведрик» (с. 87)

Вправа «Читання-виклик»

1) Слухання аудіозапису (або співу вчителя).

— З яким настроєм виконується щедрівка? (*Піднесено*)

2) Читання напівголосно в парах.**3) Виразне читання учнями (2–3 учні).**

— Чому в щедрівках згадують про весну?

Один учень читає два рядки щедрівки, викликає наступного учня.

— Прочитаймо щедрівки.

— Які побажання в них висловлено?

— Кому ці побажання адресовано?

— Вивчіть одну зі щедрівок і привітайте нею своїх родичів чи сусідів.